

บทที่ 5

สังคมและวัฒนธรรมที่หล่อไม่ปฏิบัติแล้ว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คนถึงการอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม
 1. หล่อ ปรากฏว่า มีสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อในหมู่บ้านแม่สาบ อ. สะเมิง จ. เชียงใหม่
 ไม่ปฏิบัติแล้ว ดังต่อไปนี้

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่ศรัทธา	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมสมัยปัจจุบัน
1. หมากจ๋ากัน แก้วแปกคา หรือแสงตัวค้อ จะทำให้อายุขัยคนสั้น เป็นเครื่องรางของขลังอย่างหนึ่ง	64 %		41 %		
2. ถ้าผ่าวัวกระทิงแล้ว ก่อนแลเนื้อต้องทำพิธีเสกคาถาปักเป่าไล่ผีก่อน เพราะวัวกระทิงหรือควายป่าเป็นทาสของผีป่า	74 %		59 %		
3. อาหารในพิธีกรรมต่างๆ ถ้ารับประทานเหลือจะทิ้งไม่นำกลับไปรับประทานที่บ้าน เพราะมีไต่จิ้งจอกอยู่	71 %	23 %	31 %		

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่สะดวก	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
4. กัดัวฝ้ายชอย ฝ้ายอบ ฝ้ายดิบ	58 %		31 %		
5. ไม่นิยมนำไม้ซากไฟ ไม้ฟาดผ้า ไม้โซ(ไม้สะพาน) ไม้ค้ำมตรอก ผามมอง ไม้เป็นรั้ว(ไม้ต้น) มาปลูกบ้าน	59 %	36 %	23 %		
6. ไม่นิยมปลูกบ้านแฝดสองหลังติดกัน	77 %	29 %	38 %		14 %
7. เมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วไม่นิยมต่อเติมบ้านให้ใหญ่ขึ้น	64 %	36 %	19 %		
8. เชื่อว่าการสร้างบ้านตรงปากแควน้ำไม่ดี	74 %	25 %	42 %		
9. เชื่อว่าการนำเอาเครื่องเรือนเก่าไปทำเป็นบ้านเรือนใหม่ เป็นสิ่งไม่ดี	59 %	22 %			18 %
10. จะสร้างเสาประตูหน้าบ้านไว้ข้างทางเดินก่อนเข้าหมู่บ้าน 2 แห่ง คือ หัวหมู่บ้านและท้ายหมู่บ้าน	69 %		45 %		14 %

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่ศรัทธา	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
11. การเคี้ยวหมากเพื่อให้ฟัน คำเป็นสิ่งที่	69 %	21 %		28 %	22 %
12. ซ่อมรับประทานเนื้อสัตว์ที่ ไม่มีไขมัน	70 %	22 %		14 %	
13. ใช้ตะเกียบในการ รับประทานอาหาร	74 %	37 %	21 %		
14. การแต่งกายด้วยชุดพมบ้าน ของลื้อ	52 %				39 %
15. เกล้ามวยผมและโทกผ้า	55 %				42 %
16. ที่บันไดหน้าบ้านจะมีเสาย้อย ข้างบันได ; เสาย้อย สำหรับผูกสุนัข	58 %	24 %			18 %
17. ที่บ้านไม่มีห้องครัว	52 %	26 %	21 %		15 %
18. ในบ้านมีร้านไม้ไผ่ไผ่ไผ่ ปั่นฝ้ายในเวลากลางคืน	72 %		30 %		35 %
19. สมาชิกในบ้านนอนรวมใน ห้องเดียวกัน	70 %	29 %			27 %
20. ที่บ้านประตูบ้านมีตาแมว ติดอยู่ด้วย	53 %	18 %	19 %		14 %

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่ศรัทธา	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
21. นิยมลักหนี่กตามตัว	59 %	24 %			22 %
22. นิยมตั้งชื่อลูกคนเล็ก ๆ ดังนี้ ลูกคนที่ 1 ชื่อชายหลง " 2 " อายกลางหลง " 3 " อายกลางน้อย " 4 " อายน้อย " 5 " อายหลา					
เมื่อโตขึ้นก็จะเปลี่ยนใหม่	73 %	21 %	19 %		31 %
23. เรื่องการแบ่งมรดกให้ ลูกหลาน จะแบ่งที่เท่ากัน หรือวิวาวยให้ลูกชาย และแบ่งเครื่องประดับ หรือของใช้ต่าง ๆ ให้ ลูกสาว	64 %	25 %	21 %		23 %
24. นิยมใช้น้ำมันหมหรือน้ำมัน มะพร้าวหมักผสมไว้กอน สระ	78 %	18 %	28 %		30 %
25. จะไม่เตรียมเสื้อผ้าเด็กไว้ ล่วงหน้าก่อนเด็กเกิด	70 %	31 %	22 %		15 %
26. นิยมให้หมอค่าแค้นชาย เป็นคู่ทำคลอด	90 %	19 %	50 %		32 %

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่ทราบ	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
27. หลังคลอดจะเอารกใส่กระบอกไม้ไผ่แขวนไว้บนกิ่งไม้ข้างทางเดิน	77 %		44 %		28 %
28. เมื่อพ้นจากการอยู่ไฟแล้วจะมีพิธีส่งวิญญาณ เรียกว่า รอนเพิ่ม	54 %		33 %		
29. ถ้าเป็นญาติของคู่ชายจะต้องไม่สวมหมวกไปงานศพ	58 %	16 %	32 %		
30. ในหมู่บ้านแม่สาบนิยมฝังศพมากกว่าเผาศพ	72 %	15 %			52 %
31. ในระหว่างมีงานศพเจ้าของศพจะไปขึ้นบ้านใครไม่ได้	79 %	14 %	44 %		22 %
32. เมื่อแต่งงานแล้วพี่ชายจะไปอยู่บ้านฝ่ายชายและฝ่ายหญิงห่างละ 3 ปี แล้วจึงจะตัดสินใจอีกครั้งว่าจะอยู่บ้านของฝ่ายใดตลอดไป	73 %		33 %		25 %
33. เมื่อแต่งงานแล้ว 3 วันคู่แต่งงานจะไปไหว้พ่อแม่ฝ่ายชายและ 3-4 วันต่อมาพ่อแม่ฝ่ายชายจะไปเยี่ยมสะใภ้	68 %		41 %		

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่ศรัทธา	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
34. ถ้าชายหญิงใดเสียกันก่อนแต่งงานจะจัดพิธีแต่งงานในเวลากลางคืน	76 %		51 %		17 %
35. มีประเพณีเลี้ยงแหวกาเมืองที่ เรียกว่า "สามปีสี่รวงข้าว"	78 %		63 %		
36. หม่อมสาวในหมู่บ้านจะมีการเดี่ยวพาราฮีกันด้วยการร้องเพลงโศลกบซึ่ง เป็นประเพณีเฒ่าสาวของไหล่อ	75 %		33 %		39 %
37. ในระหว่างการเดี่ยวพาราฮี ถือว่าการกอดกัน เป็นเรื่องธรรมดา	89 %	35 %	39 %		14 %
38. จะไม่ให้ผู้หญิงไปร่วมงานในพิธีกรรมบ้าน	87 %	14 %	55 %		16 %
39. ในขณะที่มีพิธีกรรมบ้านจะตักเหลวไว้ที่ประตูหามคนเข่าออก	82 %		63 %		

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่ศรัทธา	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
40. มีพืชเลียงผีป่าเป็นการป้องกันไม่ให้ผีป่าเข้ามารังควานคนในหมู่บ้าน	77 %		55 %		19 %
41. มีพืชเลียงผีไร่ เพื่อให้ผีช่วยป้องกันมิให้สัตว์เข้ามาทำลายพืชผักในไร่	60 %		35 %		18 %
42. ในหมู่บ้านจะมี "ห้างขวาง" ซึ่งใช้เป็นที่เกี้ยวพาราสีกันของหนุ่มสาว	83 %	19 %	42 %		23 %
43. ในงานประเพณีทุกงานจะมีการเล่นการพนันทุกประเภท	87 %	33 %	16 %	26 %	
44. ไม่มีการละเล่นต่อไปนี้ เล่นในหมู่บ้านแล้ว คือ สะบ้า มาจกคอก เล่นละทาง เสือเอาหนุม หมากตบเหว นกกระจอก เข้าปิ้ง เล่นซึกเชือก เสื่อลากหาง เล่นโต เล่นนางนก ลูกช้าง โยนลูกหิน หมากเตี้ย หมากกอน และ โล้จับ					

	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ				
	ไม่มีการปฏิบัติแล้ว	ไม่สะดวก	ไม่เคยประสบพบเห็น	ไม่มีประโยชน์	ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน
45. การฟ้อนต่อไปน้ในหมู่บ้าน คือ การฟ้อนนกกอง การฟ้อนหอก					
46. สุนัขที่ต่อไปน้ไม่ปฏิบัติกันแล้ว คือ จักไม้ไผ่สานก่าย หอมี่มวอแปดลูก					
47. คนในหมู่บ้านไม่รู้จักนิทานเหล่านี้ คือ สิงกา 12 โห้ เจ้าหอรอ เจ้ากาล แสงเมิง กำหลวง กายอง นาระตะ หมาอูย หุงผาคำ หนละ- กันไหล สี่หล่น มโหสีตระ สุภาเทศ ฝิ่นออยและสะทูน					

เปรียบเทียบเหตุผลที่ชาวไทลื้อต่างระดับการศึกษา ไม่ปฏิบัติตามสังคมวัฒนธรรมค้ำ เติม

เหตุผล \ ระดับการศึกษา	ไม่ได้ เข้า โรงเรียน	จบชั้น ประถม ศึกษา	สูงกว่าชั้น ประถม ศึกษา	รวม	ไค-สแควร์
ไม่ศรัทธา	371	1524	437	2332	272.57
ไม่เคยประสบพบเห็น	547	4311	1350	6208	
ไม่มีประโยชน์	104	609	278	991	
ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน	510	1505	665	2680	
รวม	1532	7949	2730	12211	

จากตาราง ค่าไค-สแควร์ มากกว่า 16.81 แสดงว่า ไทลื้อต่างระดับการศึกษา กับเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติตามสังคมวัฒนธรรมค้ำ เติมสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ชาวไทลื้อที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติตามสังคมวัฒนธรรมค้ำ เติมต่างกัน

เปรียบเทียบเหตุผลที่ชาวไทลื้อต่างวัยไม่ปฏิบัติตามสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิม

เหตุผล \ ระดับอายุ	อายุ 30 ปี ลงมา	อายุ 30-50 ปี	อายุ 50 ปี ขึ้นไป	รวม	ไค-สแควร์
ไม่ศรัทธา	613	791	818	2222	268.83
ไม่เคยประสบพบเห็น	2294	2580	1384	6258	
ไม่มีประโยชน์	402	279	279	960	
ไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน	910	857	839	1606	
รวม	4219	4507	3320	12046	

จากตาราง ค่าไค-สแควร์ มากกว่า 16.81 แสดงว่า ไทลื้อต่างระดับอายุกับเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติตามสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ชาวไทลื้อที่มีอายุต่างระดับกันมีเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติตามสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมต่างกัน